

gled ga

■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran ■
■ Letnik XIX ■ Številka 1 ■ Marec 2021 ■
■ Brezplačni izvod ■ ISSN 1854-0449 ■

*Premiera
v Gledališču Koper*

Birokrati

Jure Karas

Besedilni terorist z razlogom

Matjaž Briški

Smo krog, ki se izčrpava sam v sebi

#gledaliscejedoma III

Jure Karas

Birokrati

Podtalna komedija

Krstna uprizoritev

Režiser in scenograf

Jaka Ivanc

Kostumograf

Andrej Vrhovnik

Lektor

Martin Vrtačnik

Glasbeni opremljevalec

Alen Kump

Oblikovalec svetlobe

Jaka Varmuž

Dermatitis personae:

Feri, vrag, višji peklenski sekretar

Rok Matek

Bubi, vrag, nižji referent za zadeve

Luka Cimprič

Gospa Tojfl, hudičevka, vodja oddelka 99/9

Mojca Partljič

Angela, vodja pisarne v nebeški administraciji

Tjaša Hrovat

Marjetka, človekinja, žrtev pomote

Anja Drnovšek

Gospod Kunc, odvetnik, žrtev pohlepa in pomote

Igor Štamulak

Tomislab Kraš, regionalni direktor pekla

Blaž Popovski

Glas, glas, ki napoveduje konec sveta

Sebastian Cavazza

Tonski tehnik **Alen Kump**, lučni tehnik

Martin Peca. Vodja tehnike **Milan**

Percan, organizator tehnike **Ivo Štoko-**

vič. Maskerka **Sara Longar**. Odrski

tehnik **Vasja Bradač**. Garderoberki

Anja Ukovič, **Karolina Rulofs**.

Sceno je izdelal odrski mojster **Franc**

Kramperšek, poslikal pa jo je **Bine Skrt**.

Spletna premiera

11. marca 2021

na spletnem mestu [TretjiOder.si](https://www.tretjioder.si)

Predstava nima odmora.

Sezona 2020/21

Uprizoritev 3

Besedilni

*Pogovor z dramatikom Juretom Karasom
pred krstno uprizoritvijo komedije Birokrati*

Birokrati so vaše tretje dramsko besedilo, napisano za primorska gledališča; *Realiste* so v SNG Nova Gorica krstno uprizorili na začetku leta 2018, še v tej sezoni naj bi na odru Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta svoj krst doživela komedija *Čudovita*. Čemu pripisujete svoj uspeh na Primorskem?

Primorci imajo očitno vrhunski okus za avtorje. V resnici pa ne vem. Gotovo je eden od razlogov povezanost primorskih gledališč, saj prav tako nekateri igralci in drugi ustvarjalci nekako krožijo med temi gledališči. Mogoče pa k tej enigmatični povezavi prispeva tudi mediteransko sproščen odnos do življenja, saj se mi zdi, da na Primorskem gledališč in gledališčnikov ni strah in ne sram komedije tudi na institucionalnih odrih.

Večino besedil za gledališke odre ste napisali za vnaprej znano igralsko zasedbo. Tudi za koprsko?

Tako je, tudi za koprsko. Vsaj zaenkrat se držim filozofije, da tudi v gledališču ne škodi nek osnovni »type-cast«, ki je sicer pogostejši v televizijskem in filmskem svetu – se pravi, da nedramskega lika ne obravnavaš kot neko povsem literarno entiteto, ki jo lahko napolni kdor koli. Sploh, če že veš, kaj in s kom boš delal, se mi zdi to vredno izkoristiti.

Igralci so (vsaj večina, ki sem jih spoznal) tudi fizična bitja, ki imajo svoj naravni ritem govora, naravni ritem gibanja, in zdi se mi, da če v nekaterih točkah te njihove lastnosti povežeš z napisanimi liki, lahko dobiš bolj žive like na odru.

Da ne bo pomote – ne govorim o tem, da pišeš dramske karakterje po karakterjih igralcev iz zasedbe ali o nekem *reality-teatru* – govorim o tem, da izkoristiš nekatere naravne danosti, zaradi katerih bo fiktivni lik lahko deloval resničneje znotraj svojega, izmišljenega sveta.

Je takšna omejitev, pisanje za določene igralce, breme ali tudi pisateljski izziv?

Ni breme, če izhajaš iz praktične logike ustvarjalnega procesa. Mogoče je to napaka v nekem artistskem smislu, toda na projekte vedno skušam gledati ne samo kot pisec, ampak celostno – se pravi od mojega besedila do končnega izdelka, s katerim se sreča gledalec – če bo moj vložek v fazi pisanja olajšal delo vsem, ko bodo študirali predstavo, in izboljšal izkušnjo gledalca, potem to ni breme.

Izdam preveč, če rečem, da ste se s koprskim gledališčem najprej dogovarjali za priredbo Gogo-ljevega *Revizorja*? Zakaj sprememba? Zakaj odločitev za povsem novo besedilo?

Res je, z režiserjem Jako Ivancem sva najprej premlevala *Revizorja* – ampak bolj, ko sva ugotavljala, kaj vse bi bilo treba rezati, spreminjati in kaj od izvirnega besedila bi rada uporabila, bolj je bilo jasno, da nama je tematika *Revizorja* veliko zanimivejša kot vsebinsko-dogajalni lok. Raje torej, kot da bi rezljala in obračala nič hudega slutečega *Revizorja*, sva mi demokratično naložila pisanje čisto novega besedila.

***Birokrate* lahko razumemo kot humoren prikaz globalne družbene kataklizme, v kateri vzpostavitev reda ni več mogoča, in kot prikaz neučinkovitosti administracije ter pretirane birokratizacije. Navdih najbrž ni bilo težko najti?**

Kot rečeno – z Jako sva štartala z idejo *Revizorja*, ki govori o nedelujočem sistemu, ki pa se vztrajno pretvarja, da deluje. To osnovno idejo sva prenesla v *Birokrate*, ampak na veliko bolj fantazijski ravni. Konkretna tema ekstremnega birokratizma pa mislim, da nam je v Sloveniji praktično položena v kolektivno podzavest, in kot je videti, bo birokracija EU to le še zacementirala.

Dogajanje »podtalne komedije« ste postavili v **peklo, čeprav bi se zgodba lahko odvila v katerem koli okolju, iz katerega izhodi praktično ni več mogoč. Zakaj prav peklo?**

Ker je sproščen kraj. Ne vem, če bi nebesa enako dobro prenesla te sorte komedijo.

Je poigravanje s krščansko delitvijo sveta na peklo, vice in nebesa kakršen koli odraz aktualne politične situacije?

Ne. Mislim, da je birokratizem na vseh ravneh tako zelo vtkan v našo družbo, da obstaja in deluje, ne glede na to, kdo je na oblasti. Če bi moral diagnosticirati, kaj bo znotraj naše civilizacije preživelo do bridkega konca, sta to verjetno ravno cerkveni in birokratski aparat.

Ste v procesu pisanja sodelovali z režiserjem?

Sproti sem mu pošiljal dele besedila, kot je nastajalo, in že pred začetkom vaj sva reševala osnovne nejasnosti v besedilu. Drugače pa je bil zelo spoštljiv do besedila, kar se seveda spodobi pri še živem in simpatično majhnem avtorju, kot sem sam.

V čem se pri pisanju čutite močnejši; v dramaturgiji in gradnji dejanja ali v pisanju dialoga?

V dialogu, ker imam s tem neprimerno več izkušenj. Večina mojega negledališkega dela se vrti okrog krajših oblik, skečev, songov, sloganov, pri katerih dramaturgija deluje na povsem drugi ravni kot pri »celovečernih« oblikah. Dolge forme se zares še vedno navajam, je pa ukvarjanje s tem, dosti bolj razburljivo, ker je novo in sveže.

terorist z razlogom

O besedilih, namenjenih odrskemu uprizarjanju, večkrat govorite kot o scenarijih. Zakaj?

Verjetno zato, ker so nekako bolj trajna. Za gledališko predstavo zagotovo vem pol leta pred realizacijo in kar nekaj časa lahko razmišljam o njej, preden začnem pisati. Tudi pišem jo razmeroma dolgo, od enega meseca do treh. To je vseeno konkreten kos časa, kos življenja. Televizija – sploh tedenske oddaje – deluje v drugi časovni realnosti; vse, od ideje do realizacije, se zgodi v enem tednu. In ko se zgodi, je končano: posneto, predvajano. Pozabiš, in začneš razmišljati o naslednjem tednu. Predstava, sploh če je uspešnica, živi nekaj let – in z njo tudi besedilo.

Nepisano pravilo pravi, da mora komedija, če želi uspeti pri najširšem občinstvu, zajeti teme, kot so seks, politika, smrt in cerkev. Bom krivičen, če rečem, da ste pri pisanju *Birokratov* igrali na preverjene karte?

Po svoje vedno igram na preverjene karte, ker (odvisno od tipa projekta) po navadi razmišljam o najširšem občinstvu kot o končnem odjemalcu – ker rad delam stvari, ki jih vidi čim več ljudi, in ker zagarjam, da ni treba, da sta oznaki »pop« ali »komercialno« sinonim za površno narajeno ali nekaj, kar poneumlja; mislim, da lahko v vsakem žanru umetniškega ustvarjanja delaš dobro ali slabo. Menim, da zgoraj naštetе tematike ne veljajo samo za komedijo, ampak za umetnost nasploh – umetnost, ki ni zelo hermetična ali nišna, se vedno ukvarja s temami, ki nas spodbudijo kot ljudi – in mednje gotovo spadajo tudi te.

Ste besedilo med vajami popravljali, dopisovali?

Da. Zelo rad to počnem, in to je verjetno tudi razlog, zakaj me preostali člani ekipe, sploh tisti, katerih naloga je tiskanje besedila, redko vabijo na piknike.

Dialogi se šibijo pod težo duhovitih dovtipov, zbadljivk, parafraz ... So se vse te duhovitosti porodile ob pisanju ali jih imate »na zalogi«?

Vedno delam sproti. Sem slišal za nekatere komedijante, ki imajo »šale na zalogo« shranjene po predalčkih, ampak sam še nimam tovrstne omarice. Včasih s kolegi iz komedijske scene razpravljamo o tem, ali se splača hraniti dobre šale za pravo priložnost. Jaz zagovarjam teorijo, da konstantno delo in konstantno piljenje obrti odtehtata vse »shranjevanje na zalogo«; po domače: več ko delaš, bolj si produktiven, in če imaš dobro šalo danes, jo porabi danes. Jutri se boš spomnil česa novega. Edini problem je, da se včasih ne.

Foto: Peter Uhan

Jure Karas je univerzitetni diplomirani filozof in literarni komparativist, samozaposlen v kulturi kot scenarist, režiser, pisec glasbenih besedil in književnik.

Že skoraj dvajset let ustvarja za gledališče, radio in televizijo kot scenarist, režiser, avtor glasbe ter oblikovalec zvočnih in vizualnih vsebin.

Pot scenarista je začel na televiziji in radiu (oddaja *Štáfeta mladosti* – RTV Slovenija 2003–2005, podelitve nagrad viktorji v letih 2008, 2009 in 2012), humoristični program Radia Center 2006–2012, animirana serija *Koyaa: The extraordinary* – ZVVIKS 2011, novoletne oddaje RTV Slovenija 2014 in 2019, serija oddaj *Na žaru* – POP TV 2015–2017, serija *Dragi sosedje* – Planet TV 2017, prireditve *Bob leta* 2018–2021, oddaja *Kaj dogaja* – RTV Slovenija 2020–2021). Vzporedno je ustvarjal tudi besedila za gledališče: predstavi *Štefka in Poldka* – KUD France Prešeren (2007 in 2009), predstavo *Kralj na fiziki* – Šentjakobsko gledališče (2008), otroške predstave *Glavko in Zbrk: Zgodba o (ne tako) strašnem zmaju* (2011), *Lunožer* (2013) ter *Čarovnik Nik* (2017), več predstav v produkciji Špas teatra: *Slovenska muska od A do Ž* (2012), *Ko ko komedija* (2014), *Slovenska literatura od A do Ž* (2015), *Bunderla in Godler šov* (2016), *Matilda počak'!* (2016), *Erotika* (2020), predstavo *Realisti* – SNG Nova Gorica (2018), soavtorstvo predstave *Ventilator* – Gledališče Koper in Újvidéki Színház (2018), *Predstava za vsako priložnost* – SiTi teater BTC (2019), adaptacija predstave *Najprisrčnejši velikan* (LGL, 2020) in spletna predstava *Optimisti* (SiTi Teater BTC, TIZ, 2021). Udejstvuje se tudi kot televizijski in radijski voditelj ter glasbenik. ■

Koliko vam pri tem pomaga kilometrina, ki ste jo pridobili pri Improligi, pisanju besedil za »roaste« itd?

Vsaka kilometrina pomaga. Mislim, da če se hočeš z nečim poklicno ukvarjati, je edini način, da napreduješ, ta, da delaš vsak dan, raznolikost pa tudi ne škodi. Jaz z veseljem skačem iz gledališke v televizijsko, spletno, glasbeno in radijsko produkcijo – ker se mi zdi, da te različni ljudje, s katerimi delaš, bogatijo, kar v taki obliki težko doživiš, če delaš vedno v istem okolju z isto skupino ljudi.

Ko govorimo o komediji, govorimo tudi o veščini, obrti pisanja. Koliko je dobra komedija res stvar obrti? Kdaj lahko komedija preraste v umetnost?

Mislim, da je s komedijo tako, kot s skoraj vsemi drugimi človeškimi dejavnostmi – obrt je osnova. Brez obvladovanja obrti ne boš napisal dobre komedije. Samo z obrtjo pa tudi ne. In kdaj komedija preraste v umetnost? Mislim, da v istem trenutku kot drama; takrat, ko premakne nekaj v gledalcu.

Posebna odlika Birokratov so didaskalije, ki presegajo svojo običajno funkcijo, saj so hkrati duhoviti komentarji, primere ali besedne zveze, vredne posebne priloge gledališkega lista. So v tej obliki zapisane zaradi ustvarjalcev ali, tako se vsaj zdi, zaradi vašega veselja z igranjem z besedami?

Foto: Jaka Varmuž

Veljate za pisca, ki do zadnjega zagovarja zapisane replike in ne odobrava igralske samovolje, ki si pod plaščem številnih izgovorov replike včasih priredi po svoje? Ker ne gre ravno za verz, vprašujem, zakaj ste tako dosledni. Zaradi sentimentalnosti do lastnega dela?

Nikakor. Tudi na vajah in v končni izvedbi pred občinstvom vedno zagovarjam načelo najboljšie rešitve. Če igralec, režiser, scenograf, lučkar ... najde boljšo rešitev, kot je predlagana v besedilu, izberemo to. Problem je, kadar se spremembe dogajajo zaradi nepozornosti ali preprosto lenobe. Pisec/scenarist (če je dober in je v svoje delo

vanjem – dokler seveda ne bo kdo zamenjal vrstnega reda besed v kateri izmed replik – potem bo pa »kažin«.

Vprašanje napol v šali: zakaj igralci – tako slišimo v Birokratih – spadajo v pekel, in ne v nebesa?

Če ste se kdaj družili več kot pet minut s kakšnim igralcem, vam je odgovor že jasen, če se pa niste, pa lahko vzamete to kot opozorilo. A za igralce vsaj vemo, kam spadajo, večji problem je s pisci, ker baje pekel, ki bi bil dovolj globok zanje, še ni bil ustvarjen. ■ **Miha L. Trefalt**

Foto: Jaka Varmuž

Foto: Jaka Varmuž

Priznam, da sem pri *Birokratih* šel »malo čez« z didaskalijami, ampak se mi je v času pisanja to zdelo zabavno, konec k-oncev pa takšne slogovno obarvane didaskalije tudi nekoliko pomagajo pričarati občutek tega »domače-šalabajzerskega« pekla, kot sem ga imel v glavi med pisanjem.

V didaskalijah niste določili le elementov odrskega prostora, pomembnejših premikov protagonistov, temveč tudi druge, skorajda režijske podrobnosti (na primer: *Feri zadovoljno vzdihne, da noge na mizo in si prižge cigaret. Kadi*). Vam je takšna vizualizacija pri pisanju v pomoč ali gre za "profesionalno deformacijo", saj tudi sami režirate?

Tovrstne opombe so najprej zapisane zato, da živciram režiserja in igralce, ki jim tako zapiram vse možnosti za ustvarjalni izraz. Da, verjetno gre res za neko deformacijo, če je profesionalna, pa težko rečem. Verjetno ne.

vložil čas) ima nedvomno najboljši pregled nad mrežo uporabljenih besed ter logiko pomenskih in zvočnih povezav znotraj besedila; po domače: ve, zakaj je neka beseda tam, kjer je. Tudi neverzno besedilo ima svoj ritem in svoj zven, in posledice različnih ritmov in zvenov so različni čustveni odzivi občinstva; tako da sem besedilni terorist, ampak z dobrim razlogom.

Na začetku pogovora sva omenila novogoriške Realiste. Imajo Realisti, Birokrati in nedavno tudi krstno uprizorjeni Optimisti v naslovih skupna le samostalniška poimenovanja v množini ali kaj več? Trilogija?

Vsebinsko nimajo nič skupnega, razen tega, da sem pri vseh projektih sodeloval kot pisec in da sem očitno v fazi kratkih imen.

Za konec: kako je vašemu humorju sledil režiser Jaka Ivanc, kako igralci?

Mislim, da smo se zbrali sami duhoviti ljudje, tako ni težav z medsebojnim razume-

Foto: Jaka Varmuž

Smo krog, ki se izčrpava sam v sebi

Umetnost, ki nima etičnega učinka, ter ki morda celo ustvarja lažne iluzije o dobrem človeku in lepem svetu, je nesprejemljiva. Ravno tako nesprejemljiva je umetnost, ki krivdo za zlo na svetu vali na družbo, na njeno ureditev, posameznika pa bolj ali manj odvezuje vsake odgovornosti.

Literarno delo *Birokrati* je satirična komedija. Njena tema je univerzalna, niha med komičnostjo in tragičnostjo, razkriva kotičke družbenega življenja, laži, varanja, kraj, pohlepa in prikrivanje, temelječ na strahu pred državnimi ustanovami in njihovimi zakoni. Birokratsko kolesje razgalja univerzalne teme človeških značajev in usod. Izraža pa tudi nesposobnost zaznavanja lastnih utvar, zavutih v megleno kopreno, da vse, kar počnemo, delamo v korist družbe, in ne svojih lastnih potreb, gnijoč v sijajnem dreku slave in njene pomembnosti. Kajti najtežje je uspeti s tistim, kar imaš.

Vendar karavane pokvarjenosti lezejo dalje in psi lajajo, da so vsi modri v glave. Mi pa se plazimo skozi življenje kot svinje, ki so hvaležne za vsak žir – žur, ki nam ga vržejo z mize birokrati, da se nam veselo svedrajo repi. Srečni kakor sobota se vlečemo skozi stranski rovak življenja, v katerem je več laži kakor sardin v morju. Laži, ki jih imamo polna usta, kakor pelikani rib. S temi istimi usti, polnimi mastnega čveka, z urnimi koraki opletamo naprej po lesketajočem se tlaku lastne svinjarije. Ponosni na dosežke z rogovi, ki so nam jih nadeli drugi, suvamo v melanholično sonce. Tako čedni se prerivamo skozi mesta, polna zlaganih pogledov in hlinjenih nasmehov, da bi nam solze lahko lile skozi nos. Podobni smo pretepenim valovom, ki pljuvajo umazano peno skozi gobce, drveči proti jokajočemu koncu sveta. Polni smo leporečij kakor jajca zaljubljenih ptičev. Pretvarjanje nam je zlezlo pod kožo, ki nam je stalno pretesna in jo je treba nenehno menjavati. Levimo se kot svetopisemska kača, polna lažnivih obljub. Z višnjevim podočnjaki in vrbovo žalostnega nasmeha to počnemo toliko časa, dokler nas laži ne pokopljejo kot gnojne vile grobarja.

Osupljivo je, da v resnici znanih obrazov ne poznamo danes, niti jih nismo včeraj, kaj šele, da bi jih jutri. V tej solzni dolini svetohlinstva in retorične zabuhlosti, kjer kraljujeta

Foto: Jaka Varmuž

Foto: Jaka Varmuž

perfidna ustrežljivost in zavistna zvijačnost, je ljudem zapovedano, da brzdajo svojo jezo in ogorčenje. Človek spočetka misli, da ne more živeti brez koga ali vsaj daleč od koga, ki mu je blizu. Če pa človek dobro pobrska po svojem spominu, prej ali slej naleti na izgubo, nesrečo, nostalgijo. Indijanski pregovor pravi, da je najhuje, če človek izgubi svojo senco. Zakaj? Zato, ker potem nima nič več, kar bi lahko izgubil. Ljudje si prizadevamo, da bi zopet lahko prijeli otroka naše mladosti za senco svoje roke. Da bi v sebi zopet našli gorečnost, s katero bi dosegli cilj, ki se je zdel nedosegljiv. Vsi imamo v sebi kakšen ideal, pa včasih zanj niti ne vemo ali pa ga ne znamo izluščiti. Človek si mora to samo priznati ali zanikati. Mi pa se še v spanju pretvarjamo, da spimo, namesto da bi vstopili v močvirje svojega nedostopnega sveta in poiskali ulico naše mladosti, ki nas je preklala na dvoje. Bili smo eni pred njo in drugi, zelo drugi po njej. Spreglejmo, da se je naše mesto spremenilo v patološko provincialnost, zavrzmimo hlinjeno domoljubje in surovo ustaljenost aparatčikov; naj odletita s tožbo v kljunu.

Grehi rodijo strahove, ti pa razgalijo vsakodnevno praznino in povprečnost, v čemer se lahko prepoznamo kot leni, preplašeni in malodušni slabiči. Mešamo se v življenje drugih, kritiziramo in lažemo, po drugi strani pa na vse načine skušamo ugajati močnejšim. Vendar je težko namazati kruh z obeh strani, še težje pa ga je tako namazanega pojesti. Vsi se lahko umažemo. In ko ližemo packarijo s sebe, razgaljamo svojo lupino, kjer se pod prhljajem lusk lesketa naše moralno razočaranje. Izvotlenost družbe videzov nas pahne v svetove samoslepil in samoprevar. Smo ljudje brez preteklosti in prihodnosti, salonski bleferji, za nas obstaja samo sedanost po principu od danes do jutri.

Prime te, da ne bi trošil oči. Smo kot sladkorna pena na sejmihi, ki se topi v ustih. Zaželeni smo manj kakor uvela dojka starke. Ko odmotavamo vreteno ur, se ne zavedamo,

da smrt ne prihaja od zgoraj, temveč od znotraj. Živ v resnici ni nihče, ker umreti je samo dokončanje umiranja. Živeti je umirati. Tako, kot je spodobnost samo maska hinavcev. V resnici pa je vsak sam goba, oglodan od senc in strahov. Postajamo kosi pohištva, ki jih lahko predstavljajo po mili volji. Od nas je odvisno, katero stran obraza bomo pokazali svetu in sebi.

Že telefonska slušalka v ušesih nam lahko podeli veliko samozavesti. Vendar čas kroti. V svojem neskončnem trajanju se je naučil, da je treba oholeže ponižati. Vsi postajamo živi Kristusi z obrazi mazohistov. Ljudje mislimo, da ni boljše spodbude za lastno srečo, kot je tuja nesreča. Toda srečen človek ne sme skrbeti za tujo nesrečo, sicer preneha biti tak. Sreča je stopnišče, ki ga ne smemo sproti uničevati, če se hočemo vzpeti po njem. Da bi dobili drugo nadstropje, moramo imeti prvo. Oklepamo se lažnih podob in videzov kot sramna uš v mednožju vlačuge, ne da bi dojel, da prava svetloba prihaja od drugod. Svetlobe se namreč ne vidi, vidimo samo to, kar svetloba osvetljuje. Zato je prava lepota sestavljena iz notranjega praz-

njenja, da postane duša prosojna kot nepopisan list.

Hodimo sem ter tja, kakor da bi skušali srečati samega sebe. Smo krog, ki se izčrpava sam v sebi. Kadar odpiramo usta, v principu lažemo; včasih bolj, včasih manj. Toda ko umremo, se odpočijemo. Kogar ni več v čredi, se ga ne da izobčiti. Zato tudi jočemo od sreče, ko umiramo. Smrt je edino zavarovanje zoper laži, ki jih je vedno preveč, kakor knjig v knjižnicah. Mrtvih revežev ni. Ti so na milost in nemilost prepuščeni živim, kljub temu, da so že oprani vse krivde. Mrtvi srečneži so si oddahnili od nas, mi pa od njih. Nič, kar je bilo slabo, nismo popravili, in vse, kar je bilo dobro, smo pokvarili. V svojem bistvu pa smo samo odmev vetra, ki pometa prah neko jesen z nagimi drevesi. Pozabili smo, da je vsak dan prvi med zadnjimi in da smo mi tisti, ki nas čakajo, da zapolnimo vrste. Ker »red je red je red je red«!

■ **Matjaž Briški**

Filmski poklon prazniku kulture

Praznik slovenske kulture je letos uradno minil v znamenju subtilnega razmišljanja o umetnosti, v znamenju poezije pa smo ga proslavila tri primorska gledališča – Gledališče Koper, SNG Nova Gorica in Slovensko stalno gledališče – ter Evropska prestolnica kulture GO! 2025. Na pobudo Gledališča Koper smo posneli film z naslovom O, blagor tebi, veter, v katerem je 22 dramskih igralcev iz treh omenjenih gledališč interpretiralo prav toliko pesmi slovenskih avtorjev.

Ekipa ustvarjalcev filma – med njimi montažer **Davor Dujmović**, direktor fotografije **Dean Grgurica** ter organizator in koordinator kulturnih dejavnosti našega gledališča **Matej Sukič** – se je v preteklih letih že izkazala s snemanjem in montažo avdiovizualnih del (med drugim tudi filmoma o Luki Koper in Tomosu), tokrat pa so se soočili s prvim »umetniškim« izzivom ter kljub časovnemu

rečemo. Anjo Drnovšek so tako posneli pri Sveti Katarini v Ankaranu. Za Igorja Štamlaka je Univerza na Primorskem odstopila nekdanjo porodnišnico. Luko Cimpriča in Roka Matka je gostila Oljarna Lisjak, Tjaša Hrovat pa italijanska samoupravna narodna skupnost Izola v svojih prostorih na Manziolijevem trgu. Tudi Blaža Popovskega in Mojca Partljič so posneli v Izoli. Skoraj nemogoče je v petih dneh posneti 22 posameznikov na prav toliko lokacijah. Rešili so jih igralci. Bili so pripravljeni na vse: na zamenjave, na čudne in zahtevne razmere, na snemalne termine, ki smo jim jih sporočili dan prej. Delo v montaži je potekalo gladko. »Graditi smo želeli na čustvih, ki jih igralci sprožajo ob branju poezije. Zato smo se odločili za bližnje kadre in detajle. Upam, da nam je uspelo«, dodaja Sukič. »Film so predvajali na TV Koper – Capodistria, RAI 3 bis in na

Igor Štamlak (Tone Pavček: Dober dan, življenje!)

pritislu prevzeli odgovornost in se lotili priprav na snemanje. Prvi snemalni dan je bil zanje poseben. »Ne zgodi se nam pogosto, da lahko delamo s takimi umetniki, kot je Boris Cavazza. To je bila posebna čast, in edino, kar smo želeli, je, da bi se Boris dobro počutil« se spominja Matej Sukič. »Po nekaj prvih posnetkih je postalo jasno, da imamo tokrat pred objektiv nekoga drugega. To niso več povsem navadni ljudje, televizijski voditelji ali novinarji. Profesionalni igralci znajo in vedo, kako se obnašati pred kamero, kako se premikati. Na snemanju so potrpežljivi, saj se zavedajo, da je za vse skupaj potreben čas.« Snemalni dnevi so hitro minili. Na terenu so bili po 13 ur. Snemali so od Kopra do Izole, od Trsta in Krasa (z obeh strani) do Goriške in Ljubljane. S prizorišči so imeli srečo. Čisto vsa so »delovala«, kot radi

Anja Drnovšek (Zvezdana Majhen: Poletje je noseče s težo zraka)

Blaž Popovski (Marko Matičetov: Blagor tebi)

Tjaša Hrovat (Kajetan Kovič: Zidam)

Luka Cimprič (Gregor Strniša: Vrba I)

TV Maribor. Trenutno se dogovarjamo, da ga v svoj program uvrsti tudi TV Slovenija. Nekaj primorskega temperamenta ne bo škodilo niti njim, čeprav v Ljubljani pogosto pozabljajo, da je Slovenija tudi zunaj ljubljanske kotline.« Posebnost tega projekta je, da je združil pomembne deležnike s polja kulture. Predvsem tri primorska gledališča: Trst, Novo Gorico in Koper. Pridružila se nam je tudi evropska prestolnica kulture Nova Gorica. Film je povezal številne ustvarjalce, umetnike, akademike, novinarje in druge, predlagali so pesmi, ki so jih interpretirali igralci. Sodelovali so vsi, ki na področju kulture kaj veljajo. Med njimi veliki režiser Marko Sosič, ki se je poslovil le nekaj dni pred premiero na TV Koper – Capodistria. Film *O, blagor tebi, veter* smo zato posvetili njemu. ■

Mojca Partljič (Oton Župančič: Jadra)

Rok Matek (Dane Zajc: Isti)

Boris Cavazza med snemanjem uvodnega nagovora

O, blagor tebi, veter

Pesniški poklon primorskih gledališč in EPK GO! 2025 ob slovenskem kulturnem prazniku

Film je dostopen na Youtubovem kanalu Gledališča Koper.

Avtorji filma: Davor Dujmović, Dean Grgurica, Matej Sukič
Pesmi so predlagali: Igor Saksida, Jasna Čebren, Aleš Berger, Janez Povše, Nina Ukmar, Jurij Paljk, Vanja Pegan, Andrejka Možina, Ana Perne, Marko Sosič, Marija Mercina, Igor Pison, Jasna Tuta, Marko Matičetov, Saša Pavček, Anna Apollonio, Anja Mugerli, Mirt Komel, Ines Cergol, Poljanka Dolhar in Valentina Oblak.
Pesmi so interpretirali: Igor Štamlak, Tjaša Hrovat, Jakob Šfiligoj, Matija Rupel, Maja Blagovič, Radoš Bolčina, Anja Drnovšek, Blaž Popovski, Ana Facchini, Jure Kopušar, Gorazd Jakomini, Maja Poljanec Nemec, Primož Forte, Patrizia Jurinčič Finžgar, Tina Gunzek, Rok Matek, Mojca Partljič, Nikla Petruška Panizon, Urška Taufer, Luka Cimprič, Danijel Malalan in Anuša Kodelja.

NAPOVEDUJEMO

Pravljici bratov Grimm o žabjem kralju, ki se zaljubi v razvajeno princesko, in Rdeči kapici, ki za las uide smrti v volkovem trebuhu, otrokom pripovedujeta o odrasčanju in svetu odraslih, v katerem veljajo drugačna pravila. Učita jih, da je v »odraslem« svetu beseda zavezujoča in pretirana zaupnost pogubna, hkrati pa jih svarita pred prenapljenimi odločitvami in neposlušnostjo starejšim. Konec je, kot se za vse pravljice spodobi, srečen, s svojo slikovitostjo, razgibanostjo, lirčnostjo in tudi humorjem pa bosta navdušili najmlajše in tudi malo starejše obiskovalce gledališča.

Pravljici je po libretu **Mihe Trefalta** ter na glasbo **Patrika Grebla** in **Mirka Vuksanovića** v plesno govorico prelil koreograf **Siniša Bukinac**, scenograf je **António Lobo**, kostumografinja **Anja Ukovič**. Plesali bodo **Jurij Batagelj**, **Eva Tancer**, **Dana Petretič/Noemi Bak**, **Angelo Menolascina** in **Siniša Bukinac**, glas pa bo pripovedovalcu na posnetku posodil igralec **Rok Matek**. ■

Plesni pravljici po motivih bratov Grimm Žabji kralj in Rdeča kapica

Krstna uprizoritev

Interna premiera marca 2021 v Gledališču Koper

Scenska ilustracija: António Lobo

#gledaliscejedoma III

Čprav je Gledališče Koper že peti mesec zaprto za obiskovalce, abonentom, gledalcem in prijateljem našega gledališča vedno znova omogočamo ogled gledaliških vsebin na družabnem omrežju Facebook in na Youtubovem kanalu Gledališča Koper. Kaj smo vam ponudili, s čim smo vas nasmejali in čemu smo se morali v zadnjih mesecih odpovedati ali prilagoditi, preberite v nadaljevanju.

Z Gledališčem Koper v novo leto

Novoletni programski sklop predstav za otroke z obiskom Dedka Mraza smo zadnji decembrski večer sklenili z razvedrilnim programom *Silvestrski večer pri vas doma*, ki je ob podpori kolegija javnih zavodov za kulturo in znanost MOK ter Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta v živo potekal z odra velike dvorane. Večer, v katerem je s polurnim stand up nastopom navdušil igralec **Tadej Toš**, z glasom prva pevka novega primorskega vala **Tinkara Kovač** ob spremljavi kitarista **Daniela Matiča**, z venčkom zimzelenih melodij pa godalni trio **Laurylin**, je povezoval radijski voditelj in glasbenik **Iztok Novak Easy**. ▼

Zajem zaslona

Prva zvočna knjiga

Drugi roman primorskega pisatelja in pesnika **Vanje Pegana** *Pisatelj, Adam in pilot*, ki je pred desetletjem in pol izšel pri založbi Mladinska knjiga, je po zaslugi dramskega igralca **Roka Matka** zaživel tudi na spletu. Zvočnemu posnetku romana, ki je od lanskega decembra do sredine letošnjega januarja »izšel« v 15 nadaljevanjih, v njem pa je avtor združil zgodbe pilota, dečka Adama in mladega pisatelja, ki tri pripovedi poveže v smiselno celoto, lahko še vedno prisluhnete na Facebookovem profilu našega gledališča.

Foto: Mila Fara

Foto: Anja Ukovič

Foto: Anja Ukovič

Z Anjo in s pravljicami po svetu ▲

Že v prvem koronskem valu smo na družabnem omrežju Facebook in Youtubovem kanalu gledališča objavljali pravljice, ki so jih prebirali naši igralci. Letos smo si branje pravljic zamislili bolj »projektno« in pripravili niz interpretacij skrbno izbranih besedil za zajmljše v izvedbi dramske igralki **Anje Drnovšek**. Posebnost pravljic, zbranih pod skupnim naslovom *S pravljico po svetu* je ta, da vsaka spregovori o deželi, iz katere izvira; državam porekla pa se prilagajata tudi igralkin kostum (kostumografinja je **Anja Ukovič**) in maska (**Sara Longar**). Do konca februarja je Anja Drnovšek predstavila pravljice iz Švedske, Perzije, Kanade, Rusije, Češke in Kitajske, v prihodnje pa bo »obiskala« tudi druge evropske države in celine.

Otroška abonmaja na spletu

V okviru prilagoditev, ki smo jih sprejeli zaradi izrednih razmer, je bila tudi odloči-

Foto: Mila Fara

tev, da otroške abonmajske predstave preselimo na splet, kjer si jih imetniki otroških abonmajev lahko ogledajo vsako soboto med 9. januarjem in 24. aprilom letos. Ker vemo, da posnetek ne more nadomestiti »žive« predstave, smo za mlade gledalce pripravili posebno ugodnost: v sklopu abonmaja Mavrična ribica si bodo namesto sedmih razpisanih predstav lahko ogledali 14 naslovov (med njimi so si že ogledali spletno premiero »družinskega

Foto: Anja Ukovič

Foto: Anja Ukovič

mijauzikla« *Obuti maček* Andreja Rozmana Roze, ki smo ga pripravili v sodelovanju s Slovenskim mladinskim gledališčem iz Ljubljane), v sklopu abonmaja Mali oder pa šest predstav, saj so si prvi dve abonmajski lahko ogledali že lani jeseni v mali dvorani našega gledališča.

Pogled v prihodnost z Deso Muck

Selitev na splet je narekovala vlaganje v opremo za spletne prenose in audio-video produkcijo, zato smo se, opogumljeni z

Ilustracija: António Lobo

novimi tehničnimi znanji, preizkusili tudi v formatu »razvedrilne oddaje«. Desetega februarja smo za zaključen krog gledalcev prvič v živo poskusno prenašali pogovorni šov *Pozor! Prihodnost z Deso Muck!!*, v katerem je pisateljica in igralka najprej gostila ravnateljico OŠ Koper, nato ravnatelj STŠ Koper, v prvem »uradnem« spletnem prenosu (12. februarja) je prihodnost napovedovala kantavtorju in novinarju

Dragu Misleju Mefu. V kristalno kroglo se je do konca februarja zazrla še televizijskemu voditelju in igralcu **Ladu Bizovičarju**, sredi marca pa bo skupaj z asistentom Lukasom Lukasom (**Luka Cimprič**) prihodnost napovedovala violončelistu, imitatorju in televizijskemu voditelju **Tilinu Artaču**.

Intervjuji Primorskih novic še vedno na odru Gledališča Koper

Peti cikel *Intervjujev Primorskih novic* na odru, ki jih že peto sezono zapored pripravlja in iz rdečega fotelja na odru male dvorane tudi vodi novinarka časnika Primorske novice **Vesna Humar**, smo začeli oktobra lani. Nadaljevali smo ga tik pred iztekom leta z gostoma, primorskima glasbenikoma in skladateljema, v Ljubljani živečim Koprčanom **Patrikom Greblom** in Novogoričanom **Mirkom Vuksanovičem**, ki ju – četudi se je prvi uveljavil predvsem kot dirigent in aranžer, drugi pa kot avtor večine skladb rok skupine Avtomobili – družijo ustvarjanje za gledališče, tudi naše. Gosta tretjega in prvega letošnjega intervjuja pa sta bila akad. slikar in hišni scenograf našega gledališča **Milan Percan** ter v Splitu živeča venezuelska scenografka in kostumografka **Lina Vengoechea**, ki je z našim gledališčem sodelovala pri treh uprizoritvah. ▼

Zajem zaslona

Znova oživila Galerija Luka Koper

Zaradi jesenskega zaprtja gledališča za obiskovalce smo preložili tudi odprtji dveh novih razstav v Galeriji Luka Koper na obzidju ob Bastionu nasproti potniškega terminala. Družba Luka Koper, ki podpira delovanje galerije, je ob jubileju Luškega glasnika konec lanskega decembra pripravila razstavo osmih črno-belih dokumentarnih fotografij luškega vsakdana iz šestdesetih in sedemdesetih let prejšnjega stoletja, Društvo likovnih umetnikov Insula iz Izole pa je ob nedavnem kulturnem prazniku pripravilo razstavo sedmih reprodukcij v spomin na sedem pomembnih likovnih umetnikov (Pohlen, Lenassi, Apollonio, Cihlař, Lovko, Podgornik in Benčič), ki so v zadnjih desetletjih delovali pod okriljem društva, v svojih delih pa odražajo notranji in zunanji odsev Istre. ▲▼■ **M. L. T.**

BORIS BENČIČ

JOŽE POHLEN

ŽVELTO GREJO LETA

Foto: Blaž Stantič Kobal

Razstava o publikaciji Svetilnik v koprski Mali loži

Svetilnik, občasnik za mlade zanesenjake, ki ga naše gledališče skupaj s številnimi zavodi s področja kulture in znanosti v Istri izdaja od leta 2008, lansko poletje pa so njegovi ustvarjalci prejeli priznanje z veliko plaketo MOK, je v februarju dočkal pregledno razstavo v koprski Mali loži. Razstavo – jednat pregled dosedanjega dela in oranja ledine na področju pedagoških vsebin – je vsebinsko zasnovala urednica občasnika Svetilnik, dramaturginja **Samanta Kobal**. Na dveh velikih panojih pa je publikacijo mimoidočim grafično predstavila dolgoletna oblikovalka publikacije **Darja Vuga**.

Gledališče Koper in Slovensko mladinsko gledališče

Andrej Rozman Roza

Obuti maček

Družinski mijauzikl
Krstna uprizoritev

Režiser **Vito Taufer**, avtorja glasbe **Nana Forte** in **Jure Ivanušič**, dramaturg **Dubravko Mihanovič**, asistent režiserja **Mitja Lovše**, scenografinja in kostumografinja **Barbara Stupica**, asistent kostumografije **Slavko Trivković**, projekcije **Barbara Stupica**, **Nejc Saje**, video **Nejc Saje**, video tehnika in mapiranje **Dušan Ojdanič**, korepetitor **Diego Barrios Ross**, lektorica **Mateja Dermelj**, koreografinja **Natalija Manojlovič Varga**, oblikovalec svetlobe **David Cvelbar**, oblikovalec zvoka **Silvo Zupančič**, oblikovalka maske **Nathalie Horvat**
Igralci: **Rok Matek** (*Maček*), **Luka Cimprič** (*Matic*), **Anja Drnovšek** (*Marjetica*), **Ivan Rupnik** (*Kralj*), **Maruša Oblak** (*Kraljica*), **Ivan Godnič** (*Brdavšek*), **Jure Ivanušič** (*glasbenik, Sodnik*), **Uroš Maček** (*glasbenik, Pomočnica*), **Vasko Atanasovski**, **Marjan Stanič**, **Žiga Golob** (*glasbeniki*), **Barbara Bulatović** (*Lutkamuc*)

Foto: Miha Fras

Premiera: 14. decembra 2019 v Slovenskem mladinskem gledališču, spletna premiera Gledališča Koper 6. februarja 2021

Fino, večžanrsko, cross over, sodobno muziko sta prispevala skladateljica Nana Forte in Jure Ivanušič. V živo izvedena in integrirana v odrsko dogajanje deluje konsistentno. Tako malo kakovostnih avtorskih muzikalov imamo, da je vsako novo delo v tej zvrsti hvalevredno. Esemgejevska in koprška igralska ekipa sta se simpatično zložili skupaj. [...] Verzifikacije so z inventivnimi rimami dovolj dinamične in igrive za otroke pa tudi duhovito lucidne za odraslo publiko. [...] Taufer z dramaturgom Dubravkom Mihanovičem spretno vodi po robovih karikiranja in zmožnostih nemogočega, med fiktivnim in realnim, med stripom in risanko. Prav vse zakonitosti tega muzikala ali mjuzikla delu-

jejo: je dovolj dobro, mestoma celo odlično odpet, nadpovprečno konsistentno glasbeno izveden, hkrati pa je kot pred tem že *Baal* z istim avtorskim tandemom v istem gledališču večše strukturirana celota. Zabava, ki pa nika- kor ni plehka. ■ **Melita Forstnerič Hajnšek**, *Večer*, 17. december 2019

Andrej Rozman Roza je za izhodišče sicer ohranil znano pravljico bratov Grimm, v kateri prebrisani mačkon z zvijačami pomaga lastniku, da osvoji kraljič- no in prestol, a poleg tega, da jo je prepesnil v rime, jo je umetelno posodobil v aktualno družbeno satiro. [...] Žanrska raznolikost glasbe, ki sta jo napisala Jure Ivanušič in Nana Forte, podkrepi sporočilnost, posebno vzduš- je pa ustvari izvedba v živo po večini profe- sionalnih glasbenikov. ■ **Maša Levičnik**, *TV Slovenija*, 16. december 2019

Muzikalnemu besedilu, oplemenite- nemu z zabavnimi in družbenokri- tičnimi replikami z lahkoto sledijo odrasli pa tudi otroci. Priporočena starost je sedem plus. Uprizoritev odlikuje razgibana glasbena podoba, avtorja glasbe sta Nana Forte in Jure Ivanušič. Vrhunsko izvedbo glas- be v živo dopolnjuje energična in v kontekstu režijsko dramaturškega koncepta likov kot dvodimenzionalnih karikatur maksimalno dodelana igralska kreacija. Izvedbo uokvirja še bogata kostumografija in scenografija ter predvsem v prvem delu atraktivna uporaba animacije. Uprizoritev je tako več kot učin- kovita, barvita, glasna, dinamična, nahrani čute [...]. ■ **Saša Rakef**, *Radio Slovenija*, 15. december 2019

Gledališče Koper, SNG Nova Gorica, Slovensko stalno gledališče

Stanislav Moša

Stoletje mjuzikla

Krstna uprizoritev

Foto: Tino Kratochvil

Režiser **Stanislav Moša**, glasbeni vodja in dirigent **Patrik Greblo**, koreografinja **Aneta Majerová**, kostumografinja **Andrea Kučerová**, scenograf **Petr Hloušek**, dramaturg **Mirko Vuksanović**, oblikovalec svetlobe **Jaka Varmuž**, oblikovalec zvoka **Gaber Radojevič**,

asistenta režije **Ivan Loboda**, **Renata Vidič**
Igralci in pevci: **Tinkara Kovač**, **Jure Kopušar**, **Rok Matek**, **Patrizia Jurinčič Finžgar**, **Lara Komar**, **Primož Forte**, **Petr Gazdik**, **Anja Drnovšek**, **Patrik Greblo**
Plesalci: **Dana Petretič**, **Eva Tancer**, **Siniša Bukinac** (plesni vodja), **Angelo Menolascina**
Instrumentalisti: **Patrik Greblo** (*klaviature*), **Boštjan Grabnar** (*klaviature*), **Klemen Kotar** (*pihala*)

Premiera 3. julija 2020 na Martinčevem trgu na 27. Primorskem poletnem festivalu

Na v glavnem praznem odru, saj so na prizorišču prostor ob skupinskih prizorih zapolnili igralci in plesalci, so v zvočni polnosti in brezhibni izvajalski in interpretativni, tudi gibki plesni izraznosti, navdušujoče zazveneli izseki muzikalov. [...]

Vse skladbe so zelo izrazito, v dovršeni muzikalčnosti in glasovni ubranosti izvajali slovenska pop pevka Tinkara Kovač, ki je očarala poslušalce s svojim čistim, lepo izoblikovanim glasom, ki zmore nešteto odtenkov, pa tudi s svojo prečno flavo. [...] Vsi igralci so poleg igralskih veščin ponovno potrdili veliko glasbeno oz. pevsko nadarjenost in tudi spretnost v izvedbi nelahkih koreografskih korakov pod vodstvom Anete Majerove iz češke Moševe ekipe. [...]

Svoje navdušenje nad izvedenim in za- dovoljstvo z ogledom je občinstvo (zapis se nanaša na petkovo ponovitev, 9. oktobra, namenjeno zlasti mladini) zgovorno izkazalo z dolgotrajnim aplavzom, s katerim se je iskreno zahvalilo vsem izoblikovalcem upri- zoritve za očarljiv skok v bistr glasbeno- gledališke vode, ki se tako imenitno prileže- jo še predvsem v tem času, da vsaj za nekaj trenutkov pozabimo, kako nas v svojih uniču- jočih in strah vzbujajočih krempljih še vedno trdno drži koronavirus covid-19. ■ **Iva Koršič**, *Novi glas*, 15. oktober 2020

Moša je imel na razpolago kar raz- košno zasedbo, v kateri so izsto- pali Tinkara Kovač, izrazit glas- beni talent, ki je zelo občuteno in doživeto petje dopolnila s svojo flavto, naša lepota Lara Komar, ki se zna vsestransko izkazati na glasbenem in gledališkem področju, ter imenitni češki gost Petr Gazdik, ekspresiven in prepričljiv, pohvalo pa si poimensko za- služijo tudi preostali pevci in plesalci /.../.

Bogati kostumi, projekcije na velikem ekranu in igra luči so petju in glasbi ukrojili zaključene okvire ter smiselno prispevali k celoti: ta je ne samo zadovoljila, temveč me- stoma tudi navdušila občinstvo, ki se je rade volje odzvalo na Greblovo vabilo in se pre- izkusilo v petju pesmi iz filma *Mary Poppins* z naslovom *Supercalifragilisticexpialidocious*. ■ **Katja Kralj**, *Primorski dnevnik*, 27. september 2020

Gledga ■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran ■ Letnik XIX, številka 1 ■ Izdajata Gledališče Koper in Obalne galerije Piran ■ Za izdajatelja Katja Pegan in Mara Ambrožič Verderber ■ Uredništvo Tatjana Sirk, Miha L. Trefalt (odgovorni urednik) ■ Lektorica Alenka Juvan ■ Obdelava slik Vek Koper, Marica Peterlin ■ Tisk Tiskarna Vek Koper ■ Naklada 2.000 izvodov ■ Koper, marec 2021 ■ Izid občasnika Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran so omogočili Ministrstvo za kulturo RS, MO Koper, Občina Anka- ran in Občina Piran ■ Na naslovnici Gledališča Koper: fotografija s predstave *Birokrati* (foto Jaka Varmuž) ■ Na naslovnici Obalnih galerij Piran: Lojze Logar, *Intermezzo*, 1995, akril na platno, 170 x 100 cm (detajl)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA DI CAPODISTRIA

Občina Ankaran
Comune di Ancarano

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

